

Schelde Windenergie B.V.

T.a.v. de heer K. Maas
De Willem Ruysstraat 99
4381 NK VLISSINGEN

onderwerp
Besluit ontheffing wet Natuurbescherming
Windturbines Damen Shipyards

kenmerk
ZK20000105 / 20031069

behandeld door
M.C.T. van Aubel
+31 118 631608

verzonden

Middelburg, 19 november 2020

Geachte heer Maas,

Op 13 juni 2019 ontvingen wij van u een aanvraag voor een ontheffing op grond van de wet natuurbescherming. De aanvraag heeft betrekking op het bouwen, in werking hebben en onderhouden van twee nieuwe windturbines op het terrein van Damen Schelde Naval Shipbuilding te Vlissingen-Oost (hierna: Windturbines Damen Shipyards).

U vraagt ontheffing aan van de verbodsbepalingen van artikel 3.1, eerste lid Wet natuurbescherming voor zover dit betreft in het besluit onder I genoemde soorten. De ontvangst van deze aanvraag is op 10 juli 2019 (kenmerk:19019527) bevestigd. Per mail van 6 december 2019 (ons kenmerk 20000441) heeft u ons gevraagd om de beslistermijn op te schorten. Bij brief van 7 januari 2020 (ons kenmerk 20000631) hebben wij de beslismoment opgeschort en aangegeven de aanvraag verder in behandeling te nemen na ontvangst van de benodigde aanvullende gegevens. Op 31 maart 2020 (ons kenmerk 20010882) hebben wij van u aanvullende gegevens ontvangen. Nadat wij de aanvraag getoetst hebben op volledigheid zijn wij van oordeel dat de aanvraag voldoende informatie bevat voor het nemen van een besluit. De aanvraag is hierna in behandeling genomen. In deze brief geven wij u ons antwoord op uw aanvraag.

Besluit

Wij besluiten de aangevraagde ontheffing van artikel 3.1, eerste lid van de Wnb, voor het bouwen, in werking hebben en onderhouden van twee windturbines op het terrein van op het terrein van Damen Schelde Naval Shipbuilding te Vlissingen-Oost (onder voorwaarden) te verlenen. Leest u vooral onderdeel 1 "Voorschriften" zorgvuldig door, hierin staan de voorschriften die wij aan de ontheffing verbinden. Zorgvuldig nakomen van deze voorschriften voorkomt dat we de ontheffing voortijdig intrekken of wijzigen. De motivering van dit besluit vindt u in onderdeel 2 "Overwegingen". Hierin wordt tevens ingegaan op de door uw gemachtigde ingediende zienswijze op het ontwerpbesluit.

Procedure

Het college van B&W van de gemeente Vlissingen heeft op 18 juni 2019 besloten dat besluiten voor het project Windturbines Damen Shipyard gecoördineerd worden voorbereid als bedoeld in artikel 3.30 eerste lid, onder b, van de Wet ruimtelijke ordening (Wro). Omdat de bevoegdheid voor het vaststellen van een wijzigingsplan bij het college ligt en niet bij de gemeenteraad, treedt het college in dit geval op als coördinerend bevoegd gezag en heeft het college tevens de bevoegdheid om de coördinatie-regeling uit de Wro van toepassing te verklaren.

Dit betekent dat een aantal besluiten, die nodig zijn voor de realisatie van het bouwen, in werking hebben en onderhouden van twee windturbines op het terrein van Damen Schelde Naval Shipbuilding te Vlissingen-Oost, gezamenlijk worden voorbereid en gepubliceerd, waarbij de procedure wordt gecoördineerd door de gemeente Vlissingen.

Op de gecoördineerde besluiten is op grond van artikel 3.31, derde lid, de uniforme openbare voorbereidingsprocedure, als bedoeld in afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht met toepassing van de bijzondere regels in artikel 3.31, derde lid, van de Wro, van kracht.

Binnen de coördinatieregeling vallen de volgende vergunningen en toestemmingen:

- Het door B & W van gemeente Vlissingen op 22 oktober 2019 vastgestelde wijzigingsplan "Windturbines Damen Shipyards" (plannummer NL.IMRO.0718.WPVo01-VG01)
- De door B & W van gemeente Vlissingen op 24 oktober 2019 verleende omgevingsvergunning met registratienummer 4451185 voor het bouwen van bouwwerken (windturbines) en de verandering van de milieu-inrichting, als bedoeld in artikel 2.1 lid 1 onder e van de Wet algemene bepaling omgevingsrecht;
- Vergunning op van artikel 2.7, tweede lid van de Wet natuurbescherming;
- Ontheffing krachtens artikel 3.3, eerste lid van de Wet natuurbescherming.

Vanwege de voortgang zijn de voorbereiding en publicatie van besluiten binnen de coördinatieregeling gesplitst in twee tranches. De eerste tranche bevat het wijzigingsplan en de omgevingsvergunning. Deze besluiten zijn inmiddels in werking getreden. Voorliggend besluit maakt samen met het besluit voor een vergunning krachtens artikel 2.7, tweede lid, van de Wet natuurbescherming onderdeel uit van de tweede tranche. Op grond van artikel 3.32 van de Wro is dit besluit en het besluit voor een vergunning krachtens artikel 2.7, tweede lid, van de Wet natuurbescherming gelijktijdig op de volgende wijze door de gemeente Vlissingen bekend gemaakt:

- Publicatie in de Staatscourant;
- Publicatie in het gemeenteblad;
- Publicatie via de gemeentelijke website.

Zienswijze

Belanghebbenden hebben de mogelijkheid gehad op dit ontwerpbesluit hun zienswijze kenbaar te maken. Het ontwerpbesluit heeft van 15 juli 2020 tot en met 26 augustus 2020 ter inzage gelegen in het stadhuis van Vlissingen, Paul Krugerstraat 1. Deze stukken waren tevens digitaal te raadplegen via het Gemeenteblad en de gemeentelijke website. In deze periode is er één zienswijze ingediend. Voor de inhoudelijke behandeling van deze zienswijze wordt verwezen naar onderdeel D zienswijze. De zienswijze heeft niet geleid tot een aanpassing van de voorschriften van het ontwerpbesluit.

Crisis- en herstelwet

Op de gecoördineerde besluiten voor het project Windturbines Damen Shipyards is de Crisis- en herstelwet van toepassing. Dit betekent dat de belanghebbende in het beroepsschrift moet aangegeven welke beroepsgronden hij aanvoert tegen het besluit. Na afloop van de termijn van zes weken kunnen geen nieuwe beroepsgronden worden aangevoerd. Het besluit op grond van artikel 3.3, eerste lid van de Wet natuurbescherming treedt in werking met ingang van de dag, na die, waarop de beroepstermijn is verstreken. Een beroepsschrift heeft geen schorsende werking. Indien binnen de beroepstermijn tevens een verzoek om voorlopige voorziening wordt ingediend bij de Voorzitter van de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State, treedt het besluit niet in werking voordat op het verzoek is beslist.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten,
namens dezen,

mevr. mr. R.B. Jobse,
Afdelingsmanager Personeel, Omgeving & Juridische Zaken.

Bijlagen:

1. Selectiemethodiek vogelslachtoffers
2. sterfte vogels op seizoenstrek Windturbines Damen Shipyards

BESLUIT WET NATUURBESCHERMING ONDERDEEL SOORTENBESCHERMING ZK20000105

Wij besluiten:

I. de aangevraagde ontheffing van het in artikel 3.1, eerste lid van de Wet natuurbescherming genoemde verbod om van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn opzettelijk te doden of te vangen voor zover dit betreft de aalscholver (*Phalacrocorax carbo*), beflijster (*Turdus torquatus*), bergeend (*Tadorna tadorna*), blauwborst (*Luscinia svecica*), blauwe reiger (*Ardea cinerea*), boerenzwaluw (*Hirundo rustica*), bontbekplevier (*Charadrius hiaticula*), bonte strandloper (*Calidris alpina*), bonte vliegenvanger (*Ficedula hypoleuca*), boomleeuwerik (*Lullula arborea*), boompieper (*Anthus trivialis*), bosrietzanger (*Acrocephalus palustris*), braamsluiper (*Sylvia curruca*), brandgans (*Branta leucopsis*), bruine kiekendief (*Circus aeruginosus*), buizerd (*Buteo buteo*), drieteenmeeuw (*Rissa tridactyla*), drieteenstrandloper (*Calidris alba*), dwergmeeuw (*Hydrocoloeus minutus*), eider (*Somateria mollissima*), fitis (*Phylloscopus trochilus*), fuut (*Podiceps cristatus*), gekraagde roodstaart (*Phoenicurus phoenicurus*), gele kwikstaart (*Motacilla flava*), gierzwaluw (*Apus apus*), goudhaan (*Regulus regulus*), goudplevier (*Pluvialis apricaria*), grasmus (*Sylvia communis*), graspieper (*Anthus pratensis*), grauwe gans (*Anser anser*), grauwe vliegenvanger (*Muscicapa striata*), groenling (*Carduelis chloris*), groenpootruiter (*Tringa nebularia*), grote barmsijs (*Acanthis flammea*), grote Canadese gans (*Branta canadensis*), grote burgemeester (*Larus hyperboreus*), grote gele kwikstaart (*Motacilla cinerea*), grote lijster (*Turdus viscivorus*), grote mantelmeeuw (*Larus marinus*), grote stern (*Sterna sandvicensis*), grote zee-eend (*Melanitta fusca*), grutto (*Limosa limosa*), heggenmus (*Prunella modularis*), houtduif (*Columba palumbus*), houtsnip (*Scolopax rusticola*), huiszwaluw (*Delichon urbicum*), jan-van-gent (*Morus bassanus*), kanoetstrandloper (*Calidris canutus*), kauw (*Corvus monedula*), keep (*Fringilla montifringilla*), kemphaan (*Philomachus pugnax*), kievit (*Vanellus vanellus*), kleine karekiet (*Acrocephalus scirpaceus*), kleine mantelmeeuw (*Larus fuscus*), kleine rietgans (*Anser brachyrhynchus*), kluut (*Recurvirostra avosetta*), kneu (*Carduelis cannabina*), knobbelzwaan (*Cygnus olor*), koekoek (*Cuculus canorus*), kokmeeuw (*Larus ridibundus*), kolgans (*Anser albifrons*), koolmees (*Parus major*), koperwiek (*Turdus iliacus*), krakeend (*Anas strepera*), kramsvogel (*Turdus pilaris*), kruisbek (*Loxia curvirostra*), lepelaar (*Platalea leucorodia*), meerkoet (*Fulica atra*), merel (*Turdus merula*), middelste zaagbek (*Mergus serrator*), nachtegaal (*Luscinia megarhynchos*), Noordse kwikstaart (*Motacilla flava thunbergi*), Noordse stern (*Sterna paradisaea*), oeverloper (*Actitis hypoleucos*), oeverpieper (*Anthus petrosus littoralis*), oeverzwaluw (*Riparia riparia*), paapje (*Saxicola rubetra*), pijlstaart (*Anas acuta*), pimpelmees (*Cyanistes caeruleus*), putter (*Carduelis carduelis*), regenwulp (*Numenius phaeopus*), rietgors (*Emberiza schoeniclus*), rietzanger (*Acrocephalus schoenobaenus*), ringmus (*Passer montanus*), roodborst (*Erithacus rubecula*), roodborsttapuit (*Saxicola torquata*), roodkeelduiker (*Gavia stellata*), rosse grutto (*Limosa lapponica*), rotgans (*Branta bernicla*), scholekster (*Haematopus ostralegus*), sijs (*Carduelis spinus*), slobbeend (*Anas clypeata*), smient (*Anas penelope*), sneeuwgorst (*Plectrophenax nivalis*), sperwer (*Accipiter nisus*), spotvogel (*Hippolais icterina*), spreeuw (*Sturnus vulgaris*), sprinkhaanzanger (*Locustella naevia*), steenloper (*Arenaria interpres*), stormmeeuw (*Larus canus*), tapuit (*Oenanthe oenanthe*), tijftjaf (*Phylloscopus collybita*), toendrarietgans (*Anser serrirostris*), topper (*Aythya marila*), torenvalk (*Falco tinnunculus*), tuinfluiter (*Sylvia borin*), tureluur (*Tringa totanus*), veldleeuwerik (*Alauda arvensis*), vink (*Fringilla coelebs*), visdief (*Sterna hirundo*), vuurgoudhaan (*Regulus ignicapilla*), waterhoen (*Gallinula chloropus*), waterpieper (*Anthus spinoletta*), waterral (*Rallus aquaticus*), watersnip (*Gallinago gallinago*), wilde eend (*Anas platyrhynchos*), winterkoning (*Troglodytes troglodytes*), wintertaling (*Anas crecca*), witgat (*Tringa ochropus*), witte kwikstaart (*Motacilla alba*), wulp (*Numenius arquata*), zanglijster (*Turdus philomelos*), zilvermeeuw (*Larus argentatus*), zilverplevier (*Pluvialis squatarola*), zwarte kraai (*Corvus corone*), zwarte ruiter (*Tringa erythropus*), zwarte stern (*Chlidonias niger*), zwarte zee-eend (*Melanitta nigra*), zwartkop (*Sylvia atricapilla*), zwartkopmeeuw (*Larus melanocephalus*), op grond van artikel 3.3, eerste lid van de Wnb te verlenen;

II. deze ontheffing op naam te stellen van Schelde Windenergie B.V. gevestigd, de Willem Ruysstraat 99, 4381 NK te Vlissingen.

III. deze ontheffing geldig te laten vanaf de dag na verzenddatum van het definitieve besluit tot 31 december 2050.

IV. de voorschriften, zoals opgenomen in Onderdeel 1 te verbinden aan deze ontheffing. Zorgvuldig nakomen van deze voorschriften voorkomt dat wij de ontheffing voortijdig intrekken of wijzigen;

V. de volgende documenten deel uit te laten maken van de ontheffing tenzij voorschriften in deze ontheffing anders bepalen:

- a. Aanvraagformulieren van 31 maart 2020, ons kenmerk 20010882
- b. Bijlagen bij de aanvraag zoals aangeleverd:
 - Bijlage 2 activiteiten plan ten behoeve van ontheffing Wnb soortenbescherming Windturbines Damen Shipyards, maart 2020, Martijn Disco;
 - Bijlage 3 Belang van de ingreep Windturbines Damen Shipyards,
 - Bijlage 4 Natuurtoets Windturbines Damen Shipyards gemeente Vlissingen, Bureau Waardenburg, 27 maart 2020, rapportnummer 20-060;
 - Bijlage 5 Verzoek wijziging tenaamstelling en machtigingsformulier Windturbines Damen Shipyards
 - Zienswijze op ontwerpbesluit Bosch & van Rijn, 19 oktober 2020, ons kenmerk: ZK20000126/20034751
 - aanvulling op zienswijze Bosch & Van Rijn ZK20000126/20034989

De ontheffing is gebaseerd op de aanvraag inclusief alle bijgevoegde stukken. De eventuele negatieve effecten op beschermde natuurwaarden zijn uitsluitend beoordeeld op de werkzaamheden zoals die in de aanvraag beschreven zijn. De werkzaamheden dienen dan ook te worden uitgevoerd conform de aanvraag voor zover niet in tegenspraak met de in deze ontheffing geformuleerde voorschriften. Indien er wijzigingen wenselijk of noodzakelijk zijn in de uitvoering, dient hierover altijd contact opgenomen te worden met het bevoegd gezag, gedeputeerde staten. Zij zullen beoordelen of deze wijzigingen met of zonder (wijziging van de) ontheffing doorgevoerd kunnen worden. Dit kan via het emailadres natuurbeschermingswet@zeeland.nl. Vermeld hierbij altijd het kenmerk van de ontheffing: ZK20000105.

Onderdeel 1

ALGEMENE VOORSCHRIFTEN

1. Deze ontheffing staat op naam van Schelde Windenergie B.V. (hierna: ontheffinghouder) en wordt uitsluitend gebruikt door (medewerkers van) ontheffinghouder of door aantoonbaar in opdracht van ontheffinghouder handelende (rechts)personen. De ontheffinghouder blijft daarbij verantwoordelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
2. De in voorschrift 1 genoemde (rechts)personen beschikken op de plaats waar de werkzaamheden worden uitgevoerd over (een kopie van) dit besluit.
3. De in voorschrift 1 genoemde (rechts)personen zijn aantoonbaar op de hoogte van de inhoud en het doel van deze voorschriften en beperkingen, zodanig dat zij daar ook invulling en uitvoering aan kunnen geven.
4. De bouwwerkzaamheden (aanlegfase) en exploitatie (gebruiksfasen) dienen strikt conform de aanvraag en bijbehorende stukken te worden uitgevoerd, voor zover niet in strijd met de voorschriften in deze ontheffing.
5. De ontheffing houder dient onverwijld contact op te nemen met de Provincie Zeeland, via het emailadres natuurbeschermingswet@zeeland.nl, indien bij het uitvoeren van de bouwwerkzaamheden of exploitatie van het project andere beschermde soorten dan de soorten waarvoor ontheffing is verleend worden aangetroffen.
6. U dient uiterlijk 14 dagen voor aanvang van de bouwwerkzaamheden te melden wanneer u begint met uw bouwwerkzaamheden. Deze melding dient u op dezelfde manier te doen voordat de eerste windturbine in gebruik wordt genomen. U doet dit via het emailadres handhaving.groen@rud-zeeland.nl onder vermelding van kenmerknummer ZK20000105
7. Uiterlijk 2 dagen nadat de bouwwerkzaamheden zijn beëindigd wordt dit gemeld op het hierboven genoemde e-mail adres onder vermelding van kenmerknummer ZK20000105

SPECIFIEKE VOORSCHRIFTEN

8. De ashoogte, rotordiameter en tiphoogte van de nieuw te bouwen windturbines dienen zich binnen een range te bevinden van respectievelijk 85-100 meter, 100-130 meter en 135-150 meter.
9. De tiplaaagte van de nieuw te bouwen windturbines dient ten minste 20 meter boven het maaiveld te zijn.
10. De aanlegwerkzaamheden dienen buiten het broedseizoen te worden uitgevoerd. De lengte en de aanvang van het broedseizoen verschilt per soort. Globaal moet rekening gehouden worden met de periode half maart tot half augustus. De exacte periode dient te worden bepaald door een ter zake deskundige ecooloog op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing is verleend.
11. Indien noodzakelijkerwijs tijdens het broedseizoen gewerkt moet worden, dienen de werkzaamheden vóór het broedseizoen te worden opgestart en onafgebroken te worden voortgezet. Voorafgaand aan het broedseizoen dient dan het plangebied ongeschikt te worden gemaakt voor broedende vogels. Tevens dienen dan voorafgaand aan het broedseizoen alternatieve broedlocaties te worden aangeboden of aanwezig te zijn. Deze alternatieve broedlocaties dienen aangelegd te worden in overleg met een ter zake deskundige ecooloog op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing is verleend.

MONITORING

12. Bij Windturbines Damen Shipyards dient monitoring uitgevoerd te worden naar vogelslachtoffers, eventuele vleermuisslachtoffers worden hierbij in de telling meegenomen. Deze monitoring vangt aan vanaf het moment dat de eerste turbine in gebruik wordt genomen en moet minimaal gedurende drie jaren worden uitgevoerd. Tenminste een straal van 50 meter rond de windturbines wordt hierbij onderzocht. Hiervoor dient een monitoringsplan te worden opgesteld.

13. Een voorstel voor dit monitoringsplan dient binnen uiterlijk drie maanden voor het in gebruik nemen van de eerste windturbine ter beoordeling te worden ingediend bij de provincie Zeeland. U doet dat via het emailadres natuurbeschermingswet@zeeland.nl onder vermelding van het zaaknummer ZK2000105.

14. Bij het opstellen van dit monitoringsplan dient in ieder geval rekening te worden gehouden met de navolgende eisen:

- a. Specificatie en onderbouwing zoekintensiteit slachtoffers;
- b. de periode waarin monitoring dient plaats te vinden: jaarrond met een hogere intensiteit tijdens trekperiodes in voor- en najaar;
- c. de monitoring dient zodanig vormgegeven te worden dat de monitoringsresultaten kunnen worden benut om de effectiviteit van eventuele slachtofferreductiemaatregelen te bepalen.

15. In de monitoringrapportage dient in ieder geval vermeld te worden:

- a. Verwacht aantal slachtoffers per soort en per windturbine;
- b. werkelijk aantal slachtoffers per soort en per windturbine;
- c. een beoordeling van het aantal slachtoffers in het licht van de voor de soort geldende gunstige staat van instandhouding;
- d. conclusie naar aanleiding van de onderzoeksresultaten;
- e. eventueel voorgestelde aanvullende maatregelen indien sprake is van onverwachte/ongewenst hoge aantallen slachtoffers van specifieke soorten ten opzichte van het verwachte aantal slachtoffers, zoals in dit besluit omschreven.

16. Jaarlijks dient een rapportage over deze monitoring te worden opgesteld. In deze rapportage moet worden ingegaan op verschillen tussen de gevonden aantallen slachtoffers en de berekende aantallen. Deze rapportage wordt jaarlijks, voor 1 maart van het jaar, volgend op het jaar waarop het verslag betrekking heeft, toegezonden aan Gedeputeerde Staten via het emailadres: natuurbeschermingswet@zeeland.nl en aan de RUD-Zeeland via het emailadres: handhaving.groen@rud-zeeland.nl onder vermelding van kenmerknummer ZK20000105.

17. Na drie jaren monitoring wordt door de ontheffinghouder een evaluatie uitgevoerd waarbij in ieder geval moet worden gekeken in hoeverre de monitoringsresultaten afwijken van de prognose als neergelegd in de natuurtoets met betrekking tot de aantallen vogelslachtoffers (en eventuele vleermuisslachtoffers).

18. Indien er onder de aanvaringsslachtoffers sprake is van geringde vogels dan dient u dit digitaal te melden via <https://www.vogeltrekstation.nl/nl/vogels/ring-gevonden> of door de ringen die aan de vogels zitten te verwijderen en te sturen aan het Vogeltrekstation, Postbus 50, 6700 AB Wageningen. Hierbij moet nauwkeurig aangeven worden het ringnummer en de plaats en datum waarop de betreffende vogels zijn gevonden.

Onderdeel 2

Overwegingen

A Weergave van de feiten

A1 Aanvraag

U heeft een aanvraag voor een ontheffing op grond van 3.3 eerste lid van de Wet natuurbescherming ingediend. De ontheffing wordt aangevraagd voor het opzettelijk doden van diverse vogelsoorten als gevolg van de aanleg en ingebruikname van twee windturbines en de bijbehorende infrastructuur op het terrein van Damen Schelde Naval Shipbuilding in de gemeente Vlissingen. De locatie van het geplande windturbines ligt op het zeehaven-en industrieterrein Sloe, ook wel bekend als Vlissingen-Oost. Het gebied bestaat vrijwel volledig uit industrieterrein, met alleen een in het westelijk deel een opgaande begroeiing. De activiteit bestaat uit het bouwen (hierna aanlegfase) en exploiteren (hierna gebruiksfase) van twee nieuwe windturbines. Voor de funderingen van de windturbines is plaatselijk het vergraven van grond nodig. De funderingen zullen mogelijk worden gerealiseerd op geheide funderingspalen. De windturbines worden, naar verwachting, in 2021 gerealiseerd en de werkzaamheden zullen naar verwachting twee maanden in beslag nemen. De totale gebruiksfase eindigt naar verwachting op 31 december 2050.

U vraagt ontheffing van het verbod in artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming om opzettelijk in het wild levende vogels te doden voor zover dit betreft de in het besluit onder I genoemde vogelsoorten voor de periode tot 31 december 2050. Op 13 juni 2019 ontvingen wij van u een (pro forma) aanvraag voor een ontheffing op grond van artikel 3.3 lid 1 van de Wet natuurbescherming voor het opzettelijk doden van diverse vogelsoorten als gevolg van het bouwen, in werking hebben en onderhouden van twee windturbines op het terrein van Damen Schelde Naval Shipbuilding te Vlissingen-Oost.

Om in aanmerking te komen voor de subsidie op grond van het Besluit stimulering duurzame energieproductie (SDE subsidie) moest u voor 1 oktober 2019 beschikken over een omgevingsvergunning. Echter omdat u de aanvraag voor een omgevingsvergunning wilde loskoppelen van de aanvraag Wet natuurbescherming, moest de aanvraag Wet natuurbescherming eerder aangevraagd worden dan de aanvraag voor een omgevingsvergunning. Omdat op het tijdstip van de aanvraag voor een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming het vervolg natuuronderzoek nog moest beginnen, heeft u in de begeleidende brief bij deze aanvraag (brief van 13 juni 2019, zonder kenmerk) ons gevraagd om de beslistermijn op te schorten. Bij brief van 7 januari 2020 (ons kenmerk 20000631) hebben wij de beslistermijn opgeschort en aangegeven de aanvraag verder in behandeling te nemen na ontvangst van de benodigde aanvullende gegevens. Na ontvangst van gegevens op 31 maart 2020 (ons kenmerk 20010882) hebben wij de aanvraag getoetst op volledigheid. Wij zijn van oordeel dat de aanvraag voldoende informatie bevat voor het nemen van een besluit. De aanvraag is hierna in behandeling genomen.

Procedure

Dit besluit is onderdeel van de coördinatieregeling ex artikel 3.30 eerste lid, onder b, van de Wro. Dit betekent dat een aantal besluiten, die nodig zijn voor de realisatie van het project, gezamenlijk zijn voorbereid, waarbij de procedure is gecoördineerd door de gemeente Vlissingen. Daarbij doorlopen de besluiten, op grond van artikel 3.31 derde lid, de uniforme openbare voorbereidingsprocedure, als bedoeld in afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht met toepassing van de bijzondere regels in artikel 3.31, derde lid van de Wro.

Het ontwerpbesluit heeft van 15 juli 2020 tot en met 26 augustus 2020 voor eenieder ter inzage gelegen in het gemeentehuis van Vlissingen. Gedurende deze termijn hebben belanghebbenden schriftelijk of mondeling hun zienswijze op dit ontwerp kenbaar kunnen maken. Voorafgaand aan de terinzagelegging heeft kennisgeving van het ontwerpbesluit plaatsgevonden via:
<https://www.vlissingen.nl/bestuur/officialle-bekendmakingen.html> en op <http://www.overheid.nl>.

Tegen het ontwerpbesluit is één zienswijze ingediend. De zienswijze en onze reactie daarop vindt u onder C. Het resultaat hiervan wordt door ons meegenomen in het definitieve besluit op de aanvraag. Tegen dit besluit staat beroep open zoals in het besluit onder "rechtsmiddelen" is aangegeven. Alleen belanghebbenden die een zienswijze hebben ingediend kunnen in beroep gaan. De kennisgeving van het definitieve besluit kan eveneens worden geraadpleegd via de bovengenoemde media.

A3. Ontheffingsplicht

Uit de aanvraag blijkt dat u voornemens bent een activiteit uit te voeren waarbij u niet geheel kunt voorkomen opzettelijk in het wild levende vogels te doden voor zover dit betreft de in het besluit onder I genoemde vogelsoorten, tijdens de bouw en exploitatie van (nieuwe) windturbines met bijbehorende infrastructuur in Windturbines Damen Shipyards. Voor antwoord op de vraag of op grond van Wet natuurbescherming sprake is van een ontheffingsplicht, dient gekeken te worden of ontheffing van de artikelen 3.1 t/m 3.10 kan worden verkregen en of voldaan wordt aan de eisen zoals deze zijn gesteld in de Wet natuurbescherming.

Voor van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn (zoals de in het besluit onder I genoemde vogelsoorten) betreft dit artikel 3.3, eerste lid wanneer het een ontheffing betreft van verboden als bedoeld in artikel 3.1. Gedeputeerde Staten verlenen uitsluitend een ontheffing als bedoeld in artikel 3.3, eerste lid, wanneer voldaan is aan de bij wet voorgeschreven voorwaarden:

1. er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
2. zij is nodig:
 - 1°. in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
 - 2°. in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
 - 3°. ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
 - 4°. ter bescherming van flora of fauna;
 - 5°. voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt, of
 - 6°. om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan;
3. de maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort.

Naast de bij wet voorgeschreven voorwaarden dienen voorgenomen activiteiten niet in strijd te zijn met het provinciaal beleid. Gedeputeerde Staten verlenen voor het project uitsluitend een ontheffing, indien uit de het aanvraagformulier en de daarbij behorende stukken de zekerheid is verkregen dat de activiteit, voldoet aan de voorwaarden waarop een ontheffing kan worden verleend.

A4. Bevoegd gezag

Gedeputeerde Staten van de provincie waar de handeling wordt verricht, zijn ingevolge artikel 1.3 eerste lid van de Wet natuurbescherming het bevoegde gezag om op de ontheffing aanvraag te besluiten. De beoogde werkzaamheden en exploitatie van het project worden in zijn geheel verricht binnen de provincie Zeeland. Dit betekent dat Gedeputeerde Staten van Zeeland bevoegd zijn tot het nemen van een besluit met betrekking tot de activiteit.

B. Toetsing

B1 Toetsingskader

Op 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming in werking getreden. De artikelen die voor de ontheffing verlening van belang zijn en welk beleid een rol speelt bij de ontheffing verlening leest u in deze paragraaf. De aanvraag is getoetst aan Hoofdstuk 3 Soorten van de Wet natuurbescherming.

B2 Beoordeling

Voor iedere activiteit die niet is vrijgesteld van de ontheffingsplicht, moet het bevoegd gezag beoordelen of toestemming kan worden verleend op grond van artikel 3.1 t/m 3.10, van de Wet natuurbescherming. Gedeputeerde Staten verlenen uitsluitend een ontheffing wanneer voldaan is aan de bij wet voorgeschreven voorwaarden, zoals genoemd onder A3 en er geen strijdigheid is met het provinciaal beleid.

U gaat in uw ontheffingsaanvraag in op de eventuele noodzaak van uw activiteiten op de beschermde soorten. Uw aanvraag bevat een onderbouwing ten aanzien van het wettelijke belang waaruit blijkt dat ingrijpen noodzakelijk is, een onderbouwing van andere bevredigende oplossingen waaruit blijkt dat er geen andere bevredigende oplossingen zijn en een onderbouwing waaruit blijkt dat er geen afbreuk wordt gedaan van de gunstige staat van instandhouding van de soort. Naar ons oordeel bevat uw ontheffingsaanvraag en de daarbij gevoegde stukken, op detail aangevuld met kennis en expertise die binnen de Provincie Zeeland beschikbaar is, de benodigde objectieve informatie om uw voorgenomen werkzaamheden te kunnen beoordelen.

In de aanvraag beschreven activiteit

De ontheffing wordt aangevraagd omdat als gevolg van de realisatie van Windturbines Damen Shipyards: het oprichten en in werking hebben van 2 nieuwe windturbines, het verbod in artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming om opzettelijk vogels te doden wordt overtreden. Voor de realisatie van Windturbines Damen Shipyards worden de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Op de locaties genoemd in tabel 1 worden twee nieuwe windturbines gebouwd (WTB-1) en WTB-2)
- Graafwerkzaamheden (en gestuurde boringen) voor de funderingen en aan te leggen parkbekabeling
- Heiwerkzaamheden (of boorwerkzaamheden) voor de fundering van de windturbines;

De windturbines worden geplaatst op de volgende coördinaten en hebben de volgende dimensies:

Tabel 1	X coördinaat	y-coördinaat	ashoogte	rotordiameter	tijphoogte
Windturbine WTB-1	35.694	387.239	85-100	100-130	135-150
Windturbine WTB-2	35.987	387.461	85-100	100-130	135-150

Er is nog geen keuze gemaakt in het te realiseren type windturbine. Voor de windturbines is daarom een bandbreedte opgenomen ten aanzien van de afmetingen. Deze gehele bandbreedte is onderzocht op effecten in relatie tot beschermde soorten. Ontheffing is aangevraagd voor de periode vanaf de bouwphase tot het einde van de gebruiksfase van de windturbines. De gebruiksfase bedraagt naar verwachting 25 jaar maar is op voorhand niet bekend. Om die reden is de ontheffing aangevraagd tot 31 december 2050.

In de aanvraag beschreven effecten op beschermde soorten: In de ecologische toetsing zijn door Bureau Waardenburg (Natuurtoets Windturbines Damen Shipyards, projectnummer 19-1088,27 maart 2020, hierna: de natuurtoets) de effecten op beschermde soorten beschreven. Daarbij worden de effecten in de aanlegfase en exploitatiefase onderscheiden.

In de aanvraag worden de volgende factoren genoemd die effecten kunnen veroorzaken:

- verstoring door de aanwezigheid en beweging van personeel en materieel;
- tijdelijke onbereikbaarheid van leefgebied (door aanleg toegangswegen, opstelplaatsen, materiaalopslag en dergelijke)
- oppervlakteverlies van het (potentiële) leefgebied als gevolg van de plaatsing van de windturbines met bijbehorende voorzieningen;
- verstoring door geluid, beweging en trillingen
- barrière werking als gevolg van de fysieke aanwezigheid van draaiende turbines
- sterfte van soorten door aanvaringen met de windturbines

Effecten op flora, ongewervelden, amfibieën, vissen, reptielen en grondgebonden zoogdieren

Uit de natuurtoets komt naar voren dat effecten op beschermde soorten flora, ongewervelden, amfibieën, vissen, reptielen en grondgebonden zoogdieren tijdens de aanlegfase en gebruiksfase zijn uitgesloten, omdat deze beschermde soorten niet (in de omgeving van) het plangebied voorkomen.

Effecten op vleermuizen

Het plangebied betreft een verlichte omgeving met vrijwel geen opgaande vegetatie. Het plangebied beschikt niet over landschappelijke elementen die een aantrekkende werking kunnen hebben voor vleermuizen. In de aanwezige gebouwen zijn geen verblijfplaatsen vastgesteld noch dat vliegroutes binnen het plangebied zijn waargenomen. Uit veldonderzoek blijkt alleen activiteiten van enkele vleermuizen buiten het plangebied op ruim 1,5 km afstand. Het plangebied heeft met uitzondering van incidentele passages van vleermuizen geen enkele betekenis voor vleermuizen.

Aanlegfase

Effecten op vogels

Als gevolg van de aanleg kunnen in potentie effecten optreden in het plangebied aanwezige vogels. De werkzaamheden worden echter gerealiseerd op een haven- en industrieterrein waarin al veel verstoring plaatsvindt o.a. veel omgevingsgeluid en vervoersbewegingen en fysieke aanwezigheid van mensen.

Effecten op (nesten van) broedvogels

Voor de bouw van de beoogde windturbines worden ter plaatse van de voorgenomen locaties geen bomen gekapt en gebouwen gesloopt. Vernietiging van jaarrond beschermde nesten in bomen en/of gebouwen kan daarom worden uitgesloten. In de verdere omgeving van de geplande windturbines (400-450 meter) kunnen enkele soorten vogels broeden met een jaarrond beschermde nestplaats o.a. slechtvalk en buizerd. De geplande windturbines staan echter niet op korte afstand van deze nesten. Hierdoor is geen effect op vogels met een jaarrond beschermde nestplaats te verwachten.

Het plangebied heeft wel een beperkte betekenis voor broedlocaties voor kleine aantallen algemene soorten van stedelijk gebied. Op grond van artikel 3.1, tweede lid, van de Wet natuurbescherming is het verboden om opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen. Tijdens de werkzaamheden en de voorbereiding daarvan dient derhalve vernietiging van nesten die in gebruik zijn door vogels voorkomen te worden. Dit kan door de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. Indien het noodzakelijk is werkzaamheden toch in het broedseizoen plaats te laten vinden dienen maatregelen te worden genomen. Hiervoor zijn voorschriften 10 en 11 opgenomen.

Effecten op niet-broedvogels

Aangezien het plangebied hoofdzakelijk bestaat uit industriegebied zal het plangebied van weinig waarde zijn voor vogels buiten de broedtijd. Voor vogels is het buiten het broedseizoen gedurende de werkzaamheden mogelijk om elders in de omgeving van het plangebied een alternatieve foerageer- of rustplek te benutten als ze verstoord worden. Aangezien vogels niet per se de directe omgeving van het plangebied hoeven verlaten zal in dit geval ook geen verslechtering van de kwaliteit van het leefgebied optreden.

Geconcludeerd wordt dat er tijdens de bouwwerkzaamheden (aanlegfase) geen verbodsbepalingen zoals bedoeld in het artikel 3.1 van de Wnb worden overtreden, voor zover wordt voldaan aan het gestelde in voorschriften 10 en 11. Tijdens de bouwwerkzaamheden dient de zorgplicht in acht te worden genomen.

Gebruiksfas

Tijdens de gebruiksfase (exploitatie) kunnen effecten optreden in de vorm verstoring, barrièrewerking en aanvaringsslachtoffers als gevolg het draaien van de rotorbladen. Er treden enkel effecten op ten aanzien van vogels aangezien uit de bij de aanvraag behorende natuurtoets volgt dat andere beschermde soortengroepen in het plangebied niet voorkomen.

Verstoring

Ten gevolge van het geluid, de beweging en/of de fysieke aanwezigheid van (draaiende) windturbines kan door verstoring de kwaliteit van het leefgebied van vogels aangetast worden. Gezien de ligging in een haven- en industrieterrein wordt het versturende geluidseffect door het altijd aanwezige achtergrondgeluid veel groter geacht dan het geluidseffect van de te plaatsen windturbines tijdens de gebruiksfase. Dit betekent dat ervan uitgegaan wordt dat de geplande windturbines niet tot extra geluidsoverlast voor de aanwezige dieren zullen leiden. Door de ligging van het plangebied in een industriële omgeving met reeds aanwezige turbines zullen veel soorten al gewend zijn aan een zekere verstoring en een zekere tolerantie opgebouwd hebben. De effecten van beweging en fysieke aanwezigheid van de windturbines voor vogels zullen zich meer uiten in de vorm van barrièrewerking en aanvaringsslachtoffers. Deze aspecten worden hieronder behandeld.

Barrièrewerking

Vogels kunnen verstoord worden ten gevolge van de fysieke aanwezigheid van draaiende windturbines. In algemene zin is er sprake van een effectieve barrière als vogels door een windturbinesopstelling hun voedsel- of rustgebied niet of moeilijk kunnen bereiken. In de geplande opstelling is dit niet het geval. De beperkte lengte van de lijnopstelling zal voor geen enkele soort resulteren in een barrière. Ook niet voor de soorten die overdag rusten in het nabijgelegen Rammekensschor en in de nachtperiode foerageren in agrarische gebieden. Vogels die Windturbines Damen Shipyards willen passeren kunnen zonder dat tot grote energetische verliezen leidt, om, langs, of over het windturbines heenvliegen. Er is geen sprake van opzettelijke storing met wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van vogels als gevolg van barrièrewerking.

Aanvaringslachtoffers

Uit de natuurtoets blijkt dat er tijdens de gebruiksfase aanvaringslachtoffers onder vogels kunnen optreden. Vogels kunnen tijdens de seizoenstrek of doordat ze lokaal voorkomen in de invloedssfeer van de windturbines tijdens hun vlucht naar, of van foerageer- en broedgebieden of slaapplekken slachtoffer worden van de ronddraaiende wieken. Volgens artikel 3.1, eerste lid, van de wet, is het verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen. Met het woord 'opzettelijk' wordt bedoeld, dat vogelslachtoffers voorzienbaar zijn (doordat ze in en rondom het invloedgebied van de windmolens voorkomen of tijdens hun seizoenstrek er langs kunnen komen). Dit geldt ook voor incidentele slachtoffers. Voor de gebruiksfase van Windturbines Damen Shipyards is voorzien dat er aanvaringslachtoffers onder vogels vallen. Voor 129 soorten is daarom een ontheffing aangevraagd van artikel 3.1 eerste lid Wnb voor het opzettelijk doden van deze vogelsoorten.

B3. Beoordeling van het wettelijk kader

Individuele exemplaren van de in het besluit onder I genoemde vogelsoorten kunnen door de gebruiksfase van de windturbines met bijbehorende infrastructuur op Windturbines Damen Shipyards opzettelijk worden gedood. Daarom zal beoordeeld moeten worden of u voldoende heeft aangetoond dat er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is en zal beoordeeld moeten worden of er een wettelijk belang is op grond waarvan ontheffing verleend kan worden. Tevens zal worden beoordeeld of de activiteiten niet leiden tot een verslechtering van de staat van instandhouding van de in het besluit genoemde vogelsoorten.

Er bestaan geen andere bevredigende oplossingen

Voor alle beschermde soorten geldt dat aangetoond moet worden dat er geen andere bevredigende oplossing (alternatief) is voor de door u geplande werkzaamheden, die minder schade oplevert voor de betreffende soorten. In de aanvraag en bijbehorende bijlagen bent u hier als volgt op ingegaan:

Beoordeling van de andere bevredigende oplossingen

Het project wordt gesitueerd op een locatie die is aangegeven in Provinciale en gemeentelijke beleidsvisies. Nederland moet voldoen aan de doelstelling die voortvloeit uit de Europese richtlijn hernieuwbare energie. Windturbines Damen Shipyards levert hier een belangrijke bijdrage aan. In 2020 dient Zeeland 570,5 MW opgesteld vermogen windenergie bij te dragen aan de landelijke doelstelling van 6000 MW op land. In het Omgevingsplan Zeeland 2018 zijn concrete locaties aangewezen, nodig voor het tijdig behalen van deze taakstelling. De Provincie heeft locaties aangewezen voor windmolenparken bij de Oosterscheldekering, Sloegebied, Kreekraksluizen/Schelde Rijnkanaal en Kanaalzone. Windturbines Damen Shipyards is gelegen op het zeehaven-industrieterrein te Vlissingen-oost in het Sloegebied en sluit hiermee aan bij het provinciale concentratiebeleid voor windenergie waarbij als concentratiegebied is gekozen voor grootschalige industriegebieden en grote infrastructurele werken. Ook voor andere locaties zal gelden dat, met de realisatie van windturbines, niet valt uit te sluiten dat er een enkel aanvaringslachtoffer te verwachten is. Het enige alternatief zou zijn om geen windturbines te realiseren, maar dat is gelet op de nationale en provinciale doelstellingen geen andere bevredigende oplossing. Schelde Windenergie BV kan alleen de windturbines plaatsen op haar eigen grond, hierdoor is een alternatieve locatie buiten het terrein van Windturbines Damen Shipyards niet aan de orde. Binnen het terrein van Windturbines Damen Shipyards is alleen de beoogde opstelling van twee windturbines een reële mogelijkheid. De positionering van de windturbines wordt bepaald door de hoogte beperkingen in het bestemmingsplan en de onderlinge afstand tussen de turbines. Deze factoren bepalen tezamen de huidig gekozen opstelvariant.

Gezien het voorgaande is voldoende aangetoond dat er geen andere bevredigende oplossingen bestaan.

Wettelijk belang: Volksgezondheid of de openbare veiligheid (of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

Het project moet bijdragen aan de doelstelling om meer duurzame energie te produceren. Dit past in het provinciale en landelijke beleid dat is gericht op het beperken van de uitstoot van broeikasgassen, zoals koolstofdioxide (CO₂). Klimaatverandering is van invloed op de volksgezondheid. Deze invloed is overwegend negatief, met uitzondering van een afname van wintersterfte (onder mensen). Deze negatieve invloed is het gevolg van frequenter optreden van weersextremen, de toename van het risico op overstroming en de toename van vestiging van nieuwe vectoren, virussen en bacteriën ten gevolge van verandering van het regionale klimaat. Een toename en vestiging van nieuwe vectoren, virussen en bacteriën en hiermee verbonden infecties en ziekte- en sterftegevallen ten gevolge van de gewijzigde regionale klimatologische omstandigheden treedt naar verwachting op. De effecten hiervan vormen een bedreiging voor de volksgezondheid. Het realiseren van projecten voor het opwekken van duurzame energie, waaronder windenergie, helpt om deze negatieve gevolgen te beperken. Het bouwen van nieuwe windturbines en vervangen van windturbines door efficiëntere windturbines in bestaande windparken leidt tot een hogere opbrengst en dus tot een grotere bijdrage aan de bestrijding van klimaatverandering.

Klimaatverandering beïnvloedt het watersysteem. Dit leidt tot diverse bedreigingen voor de openbare veiligheid. De potentiële gevolgen zijn van invloed op veiligheid tegen overstromen, zoetwatervoorziening en de elektriciteitsvoorziening. Ten gevolge van klimaatverandering is sprake van zeespiegelstijging. Enerzijds door een opwarming van de gemiddelde temperatuur van de oceanen en anderzijds door het afsmelten van grote ijsmassa's. Aangezien bijna 60% van Nederland gevoelig is voor overstromingen vanuit zee of rivieren, leidt klimaatverandering tot een verhoogd risico op overstroming.

Er is ook een economisch belang gemoeid met het bestrijden van de klimaatverandering als gevolg van de uitstoot van broeikasgassen, aangezien economische schade kan optreden door overstromingen, weersextremen, verzilting, beperkte zoetwatervoorziening. Maar ook doordat de stabiliteit van de energievoorziening bedreigd wordt. Opwarming kan leiden tot een beperktere beschikbaarheid van koelwater en mogelijkheid om koelwater te lozen, vooral tijdens hittegolven. Het project kent ook een economisch belang (gecombineerd met het belang van de openbare veiligheid) vanwege de mate waarin de huidige Nederlandse economie afhankelijk is van fossiele brandstoffen. Deze afhankelijkheid is groot, terwijl de voorraden fossiele brandstoffen eindig zijn (met huidige consumptie volstaan deze voor 40 tot 200 jaar) en bovendien voor een belangrijk deel geïmporteerd worden uit politiek instabiele regio's in de wereld. Dit maakt dat zowel de beschikbaarheid als de prijs van fossiele brandstoffen onzeker is. Investeren in duurzame energie, zoals windenergie is dus van belang om deze risico's te beperken. De opwekking van duurzame energie met behulp van windturbines in het algemeen en de ontwikkeling van Windturbines Damen Shipyards in het bijzonder levert een bijdrage aan het beperken van klimaatverandering en de luchtverontreiniging en het vergroten van de energie voorzieningszekerheid. Gelet op het bovenstaande is het voldoende aannemelijk dat de werkzaamheden worden uitgevoerd in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

De aangevraagde activiteit leidt niet tot een verslechtering van de staat van instandhouding van de betreffende vogelsoorten.

Uit de natuurtoets bij de aanvraag blijkt dat er alleen negatieve effecten optreden op de vogelsoorten als gevolg van aanvaringen met de windturbines tijdens de gebruiksfase. Voor alle beschermde vogelsoorten geldt dat aangetoond moet worden dat de aangevraagde activiteit niet leidt tot een verslechtering van de staat van instandhouding van de betreffende soorten. Ter onderbouwing van de ontheffingsaanvraag wordt een inschatting gegeven van de omvang van de sterfte voor de soorten die als aanvaringssslachtoffer in Windturbines Damen Shipyards worden voorzien. Daarna wordt onderbouwd of de gunstige staat van instandhouding van de betrokken populaties door deze voorziene sterfte in het geding kan komen.

ORNIS-criterium

Voor de soorten waarvoor ontheffing wordt aangevraagd omdat er sterfte wordt voorzien is het belangrijk om het effect op de gunstige staat van instandhouding te beoordelen. Om deze effecten tijdens de gebruiksfase te beoordelen is de theorie van het ORNIS criterium gehanteerd. Dit criterium stelt dat wanneer sprake is van minder dan 1% van de jaarlijkse natuurlijke sterfte deze sterfte dermate klein is dat er met zekerheid geen negatief effect op de gunstige staat van instandhouding kan zijn. Dit is als eerste zeef gehanteerd. Indien de additionele sterfte kleiner is dan deze 1%-mortaliteitsnorm kan een effect op de populatie ten gevolge van het initiatief op zichzelf worden uitgesloten aangezien de sterfte in dat geval verwaarloosbaar klein is. De soortspecifieke jaarlijkse "natuurlijke" sterfte (%) voor vogels is afgeleid van de BTO BirdFacts (<http://www.bto.org/about-birds/birdfacts> 2018). Dit sterftepercentage is nodig om de sterfte veroorzaakt door de windturbines van Damen Shipyards te kunnen relateren aan de natuurlijke sterfte. Voor de soorten waarvan de jaarlijkse natuurlijke sterfte niet bekend is, is de natuurlijke sterfte van een nauw verwante soort in de berekening toegepast. In de berekeningen is gewerkt met de jaarlijkse sterfte van volwassen vogels. Aangezien deze lager ligt dan de sterfte van onvolwassen vogels is dit een conservatief uitgangspunt (er is in die zin gerekend met een relatief lage 1%-mortaliteitsnorm). De bepaling van het aantal vogelslachtoffers vindt plaats op basis van expert judgement gebaseerd op de aanvaringskans, het voorkomen in het gebied en de posities van de windturbines. Zodra de 1 % mortaliteitsnorm wel wordt gepasseerd, is een nadere beoordeling van de effecten van het project op de staat van instandhouding noodzakelijk. Het ORNIS-criterium is zowel door het Hof van Justitie als de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State geaccepteerd als indicatie voor de eventuele gevolgen voor de staat van instandhouding. In de natuurtoets is een inschatting gemaakt van het totaal mogelijke vogelslachtoffers van de geplande windturbines Damen Shipyards. Voor het bepalen van de mogelijke slachtoffers en de aantallen per soort, is gebruik gemaakt van bestaande kennis over slachtofferaantallen bij windparken in Nederland, België, Duitsland en andere (West-)Europese landen. Op basis van deze kennis gecombineerd met kennis van de vliegactiviteit van soorten in het plangebied, is het toekomstig aantal slachtoffers van Windturbines Damen Shipyards bepaald. Daarnaast is van een selectie van soorten de ordegrootte van het jaarlijks aantal slachtoffers berekend met behulp van het "Flux-Collision"-rekenmodel (versie maart 2016). De aanvaringskansen in dit model zijn gebaseerd op studies in Windpark Wieringermeer, Windpark Sabinapolder, Windpark Oosterbierum, Windpark Slufter en windparken in België. De aantallen slachtoffers uit deze studies zijn te vertalen naar nieuw geplande windparken, indien rekening gehouden wordt met de windturbine-omvang (ashoogte, rotordiameter), windturbineconfiguratie, locatie (landschapstype), vogelaanbod (flux) en betrokken soorten. Deze factoren zijn geformaliseerd in een berekeningswijze die soort(groep)-specifiek is en waarvoor kennis over het vogelaanbod (flux) noodzakelijk is. Dit laatste is gebaseerd op verspreidingsonderzoek en radaronderzoek naar vliegpatronen in het plangebied zelf.

De uitkomst van de berekeningen wordt uiteindelijk bepaald door de combinatie van de dimensies van het windturbines en de eigenschappen en het gedrag van de desbetreffende vogelsoort. Aantal voorzienbare aanvaringsslachtoffers en de verdeling over de aangevraagde soorten. In de aan de aanvraag ten grondslag liggende stukken wordt gesteld dat gemiddeld in een windturbines ongeveer 20 vogelslachtoffers per turbine per jaar vallen in Nederland en België. Afhankelijk van onder andere het voorkomen van vogels en de intensiteit van vliegbewegingen in de omgeving van de windturbines, de configuratie (opstelling) van het windturbines en de afmetingen van de windturbines, varieert dit aantal van minimaal één enkel tot maximaal enkele tientallen slachtoffers per turbine per jaar. Het rotoroppervlak van de windturbines die voorzien zijn voor Windturbines Damen Shipyards is ca. anderhalf maal groter dan de grootste turbines waarvan in Nederland en België tot nu toe resultaten van slachtofferonderzoek beschikbaar zijn. Grotere rotoren beslaan een groter oppervlak, waardoor de kans dat vogels in het risicovlak van de rotor van een turbine vliegen ook groter is. Tegelijkertijd is bij een grotere rotordiameter ook sprake van een lager toerental, wat de kans op een aanvaring verkleint. Het is niet met zekerheid te zeggen of het samenspel van deze twee factoren leidt tot een groter of kleiner aantal vogelslachtoffers per turbine voor Windturbines Damen Shipyards. Om die reden dient tenminste gedurende drie jaren de aanvaringsslachtoffers te worden gemonitord. Hiertoe zijn voorschriften 12 tot en met 17 opgenomen. Bij de nu geplande turbines is door de relatief hoge ashoogte van de minimumvariant 100/100 relatief veel ruimte onder de rotorbladen. Daardoor zullen veel van de lokale vliegbewegingen binnen het rotoroppervlakte plaats kunnen vinden en dus buiten de risicozone. Voor de maximumvariant 85/130 geldt het tegenovergestelde. In de natuurtoets is aangegeven dat deze twee elkaar in evenwicht houden en 20 slachtoffers als gemiddelde voor Windturbines Damen Shipyards een goede inschatting is.

Voor de gebruiksfase van de windturbines worden jaarlijks daarom maximaal 40 (ordegrootte) vogelslachtoffers voorzien voor alle vogelsoorten samen. Dit betreft met name vogels op seizoenstrek en in beperkte mate lokale vliegbewegingen van algemeen voorkomende soorten. Dit voorziet nog niet in een verdeling van het aantal slachtoffers over verschillende soorten.

Op basis van de aanwezigheid van vogelsoorten in het plangebied, het gebiedsgebruik door deze soorten en beschikbare kennis over aanvaringskansen van verschillende soortgroepen, kan een inschatting worden gemaakt van de soorten die naar verwachting relatief vaak of juist minder vaak slachtoffer zullen worden in Windturbines Damen Shipyards, dit is bepaald via een gestandaardiseerd selectieproces (zie bijlage 1) dat beschreven staat in paragraaf 5.3.2 van het bij de aanvraag gevoegde rapport Natuurtoets.

Sterfte onder lokale vogels

Het resultaat van dit selectieproces in stap 2A (zie bijlage 1) is voor Windturbines Damen Shipyards een lijst met 24 'lokale' soorten waarvan sterfte onder lokale vogels gedurende de looptijd van de geplande windturbines voorzienbaar is, maar waarvoor de jaarlijkse sterfte <1 exemplaar in het gehele Windturbine Damen Shipyards bedraagt. Deze soorten hebben (in een bepaalde periode van het jaar) een duidelijke binding met (de omgeving van) het plangebied. De voorziene sterfte van lokaal verblijvende vogels is getoetst aan de Nederlandse populatie van de soort. Omdat van deze soorten de meeste slachtoffers door de windturbines voorzien worden onder vogels die buiten het broedseizoen in het plangebied verblijven, is de voorspelde sterfte getoetst aan de Nederlandse niet broedvogelpopulatie.

Soort	Variant	Additionele sterfte (per jaar)	Populatie- grootte (in ex.)	Adulte sterfte	Jaarlijkse natuurlijke sterfte	1%- mortaliteits- norm
Knobbelzwaan	beide	<1	42.000	0.15	6.300	63
Rotgans	beide	<1	64.500	0.1	6.450	65
Brandgans	beide	<1	800.000	0.09	72.000	720
Grauwe Gans	beide	<1	545.000	0.17	92.650	927
Kolgans	beide	<1	925.000	0.276	255.300	2.553
Bergeend	beide	<1	87.500	0.114	9.975	100
Krakeend	beide	<1	65.500	0.28	18.340	183
Smient	min.	<1*	900.000	0.47	423.000	4.230
Smient	max.	3-6*	900.000	0.47	423.000	4.230
Wilde Eend	min.	<1*	700.000	0.373	261.100	2.611
Wilde Eend	max.	<1*	700.000	0.373	261.100	2.611
Gierzwaluw	beide	<1	200.000*	0.192	38.400	384
Blauwe reiger	beide	<1	45.200*	0.268	12.113.6	121
Aalscholver	beide	<1	89.000	0.12	10.680	107
Kievit	beide	<1	290.000	0.295	85.550	856
Scholekster	beide	<1	180.000	0.12	21.600	216
Wulp	beide	<1	180.000	0.264	47.520	475
Kokmeeuw	min.	7-15*	400.000	0.1	40.000	400
Kokmeeuw	max.	16-50*	400.000	0.1	40.000	400
Stormmeeuw	beide	<1	390.000	0.14	54.600	546
Kleine Mantelmeeuw	min.	3-6*	420.000*	0.087	36.540	365
Kleine Mantelmeeuw	max.	7-15*	420.000*	0.087	36.540	365
Zilvermeeuw	min.	7-15*	196.000*	0.12	23.520	235
Zilvermeeuw	max.	16-50*	196.000*	0.12	23.520	235
Buizerd	beide	<1	54.000*	0.1	5.400	54
Kauw	beide	<1	500.000*	0.306	153.000	1.530
Oeverzwaluw	beide	<1	50.000*	0.7	35.000	350
Boerenzwaluw	beide	<1	980.000*	0.626	613.480	6.135
Huiszwaluw	beide	<1	340.000*	0.59	200.600	2.006

Tabel 1: Voorziene sterfte onder lokale vogels in de gebruiksfase van Windturbines Damen Shipyards * gemodelleerd met Flux-Collision Model

Voor iedere lokale soort uit tabel 1 ligt de geschatte of berekende sterfte beneden de 1%-mortaliteitsnorm. Dit betekent dat voor alle soorten geldt dat de additionele sterfte veroorzaakt door Windturbines Damen Shipyards gezien kan worden als een kleine hoeveelheid die niet zal leiden tot een negatief effect op de gunstige staat van instandhouding van de desbetreffende populatie.

Sterfte tijdens seizoenstrek

Het resultaat van stap 2B is voor Windturbines Damen Shipyards een lijst met 126 soorten (zie bijlage 2) waarvan sterfte onder vogels op seizoenstrek gedurende de looptijd van de geplande windturbines in de kustregio voorzienbaar is maar waarvoor de sterfte <1 exemplaar in het gehele project Windturbines Damen Shipyard bedraagt. De indeling of individuen van een vogelsoort als trekvogels of lokale vogels beschouwd worden is uiteindelijk gebaseerd op de 'herkomst' van de slachtoffers. Als het gros van de slachtoffers onder vogels op seizoenstrek voorzien wordt, is de soort in deze groep ingedeeld. Vogels op seizoenstrek hebben geen duidelijke binding met het plangebied. Het gaat om soorten die twee keer per jaar tijdens de seizoenstrek het plangebied passeren en die tijdens deze trekperiodes het grootste risico lopen om in aanvaring te komen met de windturbines van de geplande Windturbines Damen Shipyards. Vanwege de relatief grote aantallen die per soort passeren, is vooraf niet uit te sluiten dat jaarlijks incidenteel of minder dan één exemplaar per soort slachtoffer wordt van een aanvaring met een windturbine. Uit tabel 2 (zie bijlage 2) volgt dat voor iedere soort de geschatte of berekende sterfte in Windturbines Damen Shipyards ruim beneden de 1%- mortaliteitsnorm ligt. Dit betekent dat voor alle soorten geldt dat de additionele sterfte veroorzaakt door Windturbines Damen Shipyards gezien kan worden als een kleine hoeveelheid die niet zal leiden tot een verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende populatie.

Cumulatie

Om de staat van instandhouding te bepalen dient het effect van de som van de invloeden die op de betrokken soort inwerken en op lange termijn een verandering kunnen bewerkstelligen in de verspreiding en de grootte van de populaties van die soort op het grondgebied, bedoeld in artikel 2 van de Habitatrichtlijn, te worden vastgesteld. Niet alleen Windturbines Damen Shipyards, maar ook al bestaande en reeds vergunde, maar nog niet gerealiseerde windparken in het lokale gebied kunnen negatieve effecten hebben op de lokale populaties van de betrokken vogelsoorten. Zeker bij risicosoorten waarbij staat van instandhouding (matig) ongunstig is kan het aantal slachtoffers in cumulatie leiden tot een verslechtering van de staat van instandhouding. In de omgeving van het Windturbines Damen Shipyards bestaat een ander project, waarvoor recent toestemming in het kader van de Wet natuurbescherming is aangevraagd, maar die nog niet tot uitvoering is gebracht. Het nabijgelegen Windpark C.RO is in voorbereiding om vijf nieuwe turbines te realiseren. Voor de meeste soorten is voor windpark C.RO, waarmee moet worden gecumuleerd, geen sprake van additionele sterfte of betreft het hooguit incidentele sterfte (< 1 slachtoffer per jaar in het desbetreffende windturbines). Uitgaande van eenzelfde activiteit op deze nieuwe locatie als in het onderhavige plangebied zal ook de optelling van deze initiatieven zorgen voor hooguit eveneens enkele slachtoffers waardoor ook bij het meenemen van de cumulatie van effecten hooguit enkele slachtoffers extra moet worden meegenomen in de 1 % mortaliteitsbeoordeling. Aangezien het getoetste aantal slachtoffers voor Windturbines Damen Shipyards ruim onder deze 1 % mortaliteitsnorm liggen, zal ook met de optelling van mogelijke additionele slachtoffers van de enkele voorgenomen turbines in de directe omgeving niet leiden tot een overschrijding van deze norm en zijn lokale effecten zo gering dat er op het niveau van de populatie van de betrokken soorten geen effecten optreden die de staat van instandhouding verslechteren.

Echter ten aanzien van de soort zilvermeeuw is de staat van instandhouding matig ongunstig. De 1 % mortaliteitsnorm betreft 235 meeuwen en de jaarlijkse berekende sterfte is 16-50 meeuwen bij de maximale variant voor windturbines Damen Shipyards. In cumulatie met de jaarlijkse sterfte van andere windparken in de omgeving zou dan mogelijk de sterfte redelijk dichtbij de 1 % kunnen komen. Dit vormt tevens een reden om eventuele aanvaringsslachtoffers te monitoren. Hiertoe zijn voorschriften 12 tot en met 17 opgenomen.

Conclusie vogels

De meeste vogelsoorten in Windturbines Damen Shipyards zijn algemeen voorkomend en hebben een gunstige staat van instandhouding. Hoewel slachtoffers te verwachten zijn onder soorten met een (matig) ongunstige staat van instandhouding, leidt de voorgenomen activiteit niet tot een verslechtering van de staat van instandhouding van de betreffende soorten. Bij geen van de soorten overschrijdt de voorspelling van maximaal aantal aanvaringsslachtoffers de 1 %-mortaliteitsnorm (zie tabel 1 en 2) Derhalve kan uitgesloten worden dat de additionele sterfte door de realisatie van Windturbines Damen Shipyards leidt tot een verslechtering van de staat van instandhouding van de betreffende soorten. Gezien de beperkte omvang van het aantal windturbines, de ligging van het

windturbines en de berekende sterfte is het niet noodzakelijk om voor deze vogelsoorten aanvullende mitigerende maatregelen te verlangen om vogelsterfte verder te beperken. Wel is het monitoren van het aantal vogelslachtoffers noodzakelijk.

Monitoring

Vanwege de lange ontheffingsperiode en de vele aannames waarop de slachtofferberekening van vogels gebaseerd zijn, is monitoring van het aantal aanvaringsslachtoffers door de ingebruikname van de twee windturbines noodzakelijk. Dit om uit te sluiten dat de verwachte slachtoffergetallen van de beschermde soorten niet overschreden worden en dit alsnog kan leiden tot een verslechtering van de staat van instandhouding. Na drie jaar dient de ontheffinghouder de monitoringsresultaten te evalueren, waarbij gekeken moet worden in hoeverre de monitoringsresultaten afwijken van de prognose als neergelegd in de natuurtoets met betrekking tot de aantallen vogelslachtoffers (en eventuele vleermuisslachtoffers). Hiertoe zijn in de ontheffing voorschriften 12 tot en met 17 opgenomen.

Provinciaal beleid

In het Omgevingsplan Zeeland 2018 staat aangegeven dat de Provincie Zeeland haar energie- en klimaatbeleid richt op het leveren van een evenredige bijdrage aan de nationale doelen. Uw activiteit komt voort uit de doelstelling van de Provincie Zeeland om kansen voor een duurzame energieproductie en een betrouwbare energievoorziening met efficiënt gebruik en een toenemend aandeel van duurzame energie in de totale productie te benutten. Voor windenergie op land zijn deze landelijk voor Nederland gesteld op 6000 MW in 2020. Zeeland draagt daaraan bij door 570,5 MW te realiseren, conform de afspraken daarover met het Rijk. De Provincie Zeeland heeft concentratielocaties aangewezen voor windmolenparken. Daarbij wordt rekening gehouden met de Zeeuwse geografische, maatschappelijke en bestuurlijke context. Bij het aanwijzen van de concentratiegebieden is gekozen voor grootschalige industriegebieden en grote infrastructurele werken. Het is ook mogelijk om enkele projecten extra toe te voegen. Het project waarvoor u ontheffing aanvraagt, geeft invulling aan dit provinciale beleid. De bouw en exploitatie van nieuwe windturbines met bijbehorende infrastructuur op een industrieterrein in het Sloegebied past binnen het provinciale streven voor het benutten van kansen voor een duurzame energieproductie en een toenemend aandeel van duurzame energie in de totale productie, zonder afbreuk te doen aan de aanwezige natuurwaarden. De bouw en exploitatie past daardoor binnen de beleidskaders zoals gesteld in het Omgevingsplan Zeeland 2018. Naar ons oordeel is er geen strijdigheid met het Omgevingsplan Zeeland 2018.

C. Zienswijze

Een ontwerp van dit besluit, inclusief de aanvraag en alle bijbehorende stukken, hebben gedurende zes weken ter inzage gelegen tijdens welke periode belanghebbenden hun zienswijze konden indienen. Ze kregen op die manier de gelegenheid om hun zienswijze te geven op het ontwerpbesluit inclusief de aanvraag en alle bijbehorende stukken. Ook u kreeg de gelegenheid een zienswijze in te dienen. De ter inzage legging van het ontwerpbesluit is bekend gemaakt via:

- Publicatie in de Staatscourant;
- Publicatie in het gemeenteblad;
- Publicatie via de gemeentelijke website

Het ontwerpbesluit heeft ter inzage gelegen van woensdag 15 juli 2020 tot en met 26 augustus 2020. In deze periode is er één zienswijze door Bosch & van Rijn, namens Schelde Windenergie ingediend:

Ontvankelijkheid

De zienswijze is op de voorgeschreven wijze ingediend.

Beantwoording zienswijze

1. monitoring

U geeft in de zienswijze, die integraal onderdeel uitmaakt van dit besluit, aan dat u het niet eens bent met de opgenomen monitoringsverplichting, zoals omschreven in voorschrift 12 tot en met 17 van het ontwerpbesluit. Volgens u volgt de noodzaak om een monitoringsverplichting op te leggen niet uit de aanvraag. Daarnaast is het opleggen van een monitoringsverplichting tijdens het vooroverleg niet gemotiveerd. U geeft aan dat uit uitspraken van de rechtbank/RvS blijkt dat motivering van de monitoringsverplichting onderdeel van het besluit dient te zijn en dat dit voorschrift niet te verstrekkend

mag zijn. Door het ingebouwde evaluatiemoment is het monitoringsvoorschrift onvoldoende rechtszeker.

2. kosten monitoren

U geeft aan dat de kosten van het monitoringsonderzoek bedragen circa € 10.000,- per windturbine per jaar. Voor Windturbines Damen Shipyards komt dit neer op € 20.000,- per jaar.

3. Verlenging geldigheidsduur

In het ontwerpbesluit is opgenomen dat de ontheffing geldt vanaf de dag na verzenddatum van het definitieve besluit tot 31 december 2050. De beschreven datum is gebaseerd op het gegeven dat windturbines normaliter voor 25 jaar gecertificeerd worden. Er zijn echter ontwikkelingen in de markt gaande om de levensduur van windturbines, vanuit het oogpunt van duurzaamheid, te verlengen naar maximaal 30 jaar. Het verzoek is om de ontheffing te wijzigen naar een geldigheidsduur tot 31 december 2055.

4. wijzigen tenaamstelling naar rechtsopvolgers

U verzoekt de volgende passage op te nemen: 'Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van de aan deze ontheffing verbonden voorschriften'.

Reactie zienswijzen:

Ad 1) U geeft aan dat voor de Windturbines Damen Shipyards een inschatting van de jaarlijkse sterfte is gemaakt, waarbij steeds het worst-case-scenario is gehanteerd, waardoor "met zekerheid" kan worden gesteld dat de werkelijk sterfte niet hoger uit zal vallen dan de voorspelde sterfte. Voorts blijkt dat bij de voorspelde sterfte, op voorhand, effecten op de gunstige staat van instandhouding van betrokken soorten zijn uitgesloten.

De woorden "inschatting" en "met zekerheid" in deze context is een contradictio in terminus. Zoals door ons in het overleg van 1 oktober 2020 is aangegeven, is de berekening van deze jaarlijkse sterfte onder vogels (en vleermuizen) in de natuurtoets gebaseerd op inschattingen, waarschijnlijkheden, en deskundigenoordelen, waarbij veelal gebruik gemaakt is van kennis over slachtofferaantallen van andere referentie windparken in Nederland en zelfs in het buitenland (België, Duitsland, andere west Europese landen). Dit betekent in feite dat de controleerbaarheid van deze berekeningen niet transparant is, noch dat deze gegevens te verifiëren zijn. In het aanvullend schrijven wordt door u ook onderkend dat ecologie geen exacte wetenschap is. Het simpele feit dat een worst case scenario wordt uitgerekend wil dan ook niet zeggen dat dit, zonder enige twijfel, de enige juiste berekening is. Aan deze absolute worst case benadering zijn dan ook de nodige onzekerheden en voorbehouden aan gebonden. Niettemin hebben we genoeg reden gezien om uw beoordelingen niet in twijfel te trekken en onder het opleggen van voorschriften een ontheffing te verlenen, met daarin een monitoringsverplichting.

Wij hebben in het besluit de monitoringsverplichting gemotiveerd. Zoals beschreven in het ontwerpbesluit hebben wij de monitoringsverplichting opgelegd, omdat er voor een lange periode ontheffing wordt verleend. Indien het verwachte aantal aanvaringsslachtoffers jaarlijks overschreden wordt, kan dit na de totale gebruikperiode van Windturbines Damen Shipyards mogelijk wel leiden tot een effect op de staat van instandhouding van de desbetreffende soorten. Daarnaast wordt in de toetsing het volgende vermeld: "aangenomen wordt dat ashoogte en bladlengte een tegengestelde werking hebben". Het rotoroppervlak van de windturbines Damen Shipyard zijn groter, dan waar resultaten van slachtofferonderzoek van beschikbaar is. Grotere rotoren beslaan een groter oppervlak, waardoor de kans dat vogels in het risicovlak van de rotor van een turbine vliegen ook groter is. Tegelijkertijd is bij een grotere rotordiameter ook sprake van een lager toerental, wat de kans op een aanvaring verkleint. Het is niet met zekerheid te zeggen of het samenspel van deze twee factoren leidt tot een groter of kleiner aantal vogelslachtoffers per turbine voor Windturbines Damen Shipyards. Op basis van de bovengenoemde punten en de aanname dat ashoogte en bladlengte een tegengestelde werking hebben, hebben wij monitoring van de aanvaringsslachtoffers voor minimaal drie jaar in de ontheffing opgenomen. Hiertoe zijn de voorschriften 12 tot en met 17 opgenomen.

U stelt dat deze inschatting niet op zich zelf staat en dat dit moet worden beoordeeld in de context van het gehele natuuronderzoek. Maar deze inschatting vormt wel de basis van de worst case benadering. Op basis van deze inschatting wordt in het rapport verdere slachtofferberekeningen berekend en beredeneerd.

Vervolgens hebben wij een monitoringsverplichting opgenomen vanwege de toch al ongunstige staat van instandhouding van de soort zilvermeeuw. Het is belangrijk dat we de cumulatieve sterfte in het gebied waar de populatie voorkomt meenemen bij de sterfte-inschatting. Vaak wordt sterfte alleen geschat in isolatie voor een individueel park, maar vogelpopulaties komen steeds meer turbines tegen in het landschap. En dat geldt ook voor de directe omgeving van de Windturbines Damen Shipyards. In de directe omgeving, in het noordoostelijk en zuidoostelijk van de locatie van Windturbines Damen Shipyards gelegen delen van het havengebied en langs de Sloeweg staan al veel windmolens en ook hoogspanningsmasten. Slachtoffers van aanvaringen zijn in het afgelopen jaren zijn uitsluitend gevonden zilver- en mantelmeeuwen¹. De 1 % mortaliteitsnorm voor lokale vogels betreft 235 zilvermeeuwen en de jaarlijkse berekende sterfte is 16-50 meeuwen bij de maximale variant voor windturbines Damen Shipyards. In cumulatie met de jaarlijkse sterfte van andere windturbines en hoogspanningsmasten in de omgeving zou dan mogelijk de sterfte redelijk dichtbij de 1 % kunnen komen. Met het opleggen van een monitoringsverplichting kan deze trend zichtbaar worden of juist worden weerlegd.

Ten opzichte van het ontwerpbesluit is in de paragraaf Cumulatie een alinea over de ongunstige staat van zilvermeeuwen opgenomen. Dit betreft een alinea ter verduidelijking van onze motivatie om monitoringsvereisten voor Windturbines Damen Shipyards op te nemen.

Vervolgens stelt u dat uit recente uitspraken van de rechtbank/RVS blijkt dat motivering van een monitorings-verplichting belangrijk is, zeker als zorgvuldig onderzoek is gedaan. In dat kader verwijzen wij naar het vooroverleg van 1 oktober 2020 waarin door ons is aangegeven is dat een kanttekening te plaatsen is op de onderzoeksinspanningen die zijn verricht voorafgaande aan de natuurtoets.

Voor het inzichtelijk maken onder welke vogel- en vleermuissoorten en met welke aantallen slachtoffers kunnen vallen is het van belang vliegbewegingen in het plangebied in kaart te brengen. Daarnaast is onderzoek naar broedlocaties, slaappleatsen, foerageer- en ruigebieden van vogels in en rondom de planlocaties van belang. Hiervoor dient jaarrond onderzoek naar vogels en vleermuizen in een gebied met te plaatsen windturbines te worden uitgevoerd. Dit onderzoek ontbreekt. Gezien het lange voorbereidingstraject en vanwege de voortgang is gekozen voor een constructieve en praktische insteek, maar in feite zou de ontheffing dan niet verleend kunnen worden. Dat de ontheffing alsnog verleend is, ligt aan het feit dat de inschatting is dat door de ingebruikname van Windturbines Damen Shipyards geen enkele vogel- of vleermuissoort de 1 % sterftenorm zal overschrijden. Deze inschatting is gebaseerd op basis van de worst case benadering en de onderbouwing. De ontheffing is dan wel verleend in combinatie met een monitoringsplicht voor de eerste drie jaar als onderdeel van het besluit.

Tenslotte stelt u dat in de monitoringsvoorschriften voor Windturbines Damen Shipyards in voorschrift 15.e voorgeschreven is dat : 'eventueel voorgestelde aanvullende maatregelen in de monitoringrapportage moeten worden vermeld indien sprake is van hogere aantallen slachtoffers dan verwacht waardoor de ontheffing onvoldoende rechtszekerheid biedt.

Wij gaan hier uit van de veronderstelling dat u hier het rechtzekerheidsbeginsel bedoeld waarbij besluiten niet met terugwerkende kracht kan worden gewijzigd ten nadele van de betrokken partij. Gedeputeerde staten kunnen altijd, indien daarvoor aanleiding bestaat, besluiten om een ontheffing in te trekken. Met het voorschrijven van voorschrift 15 e is sprake van een handreiking aan de initiatiefnemer om met oplossingen of aanvullende maatregelen te komen indien uit de gegevens na drie jaar monitoring zou blijken dat de aanvaringslachtoffers de verwachtingen overstijgen (gewijzigde omstandigheden).

Wij hebben overigens geen beleid waarbij standaard een monitoringsverplichting in een ontheffing van een windpark wordt opgenomen. Wij constateren echter wel dat in alle recentelijk vergunde windparken door de provincie Zeeland een monitoringsverplichting is opgenomen.

¹ Verkennend natuuronderzoek Windturbines Damen Vlissingen Oost, Projectnummer: 366268 Sweco

Ad 2) De kosten van de monitoring bedraagt volgens u 10.000 per windturbine per jaar, waardoor de kosten voor de monitoring voor de Windturbines Damen Shipyards jaarlijks op € 20.000 euro neerkomt. U geeft verder geen waardeoordeel. In het algemeen kan gesteld worden dat een windturbine bouwen ongeveer tussen de 1,5 miljoen en 3 miljoen euro kost. Als de windturbine staat moet hij ook nog onderhouden worden. Ook hier zijn kosten aan verbonden. Deze kosten zijn ongeveer 363.000 euro per jaar. Daarvoor moet een windmolen minimaal 15 jaar draaien om zichzelf (fabriceren, plaatsen, onderhouden en slopen) terug te verdienen². Tijdens de exploitatie van een windturbine zijn er inkomsten in de vorm van de verkoop van stroom, groencertificaten (GVO's) en SDE-subsidie. Geconcludeerd kan worden dat de kosten van het monitoringsonderzoek niet in verhouding staan tot de kosten die men moet maken om een windturbine opgericht te krijgen of te onderhouden. De kosten verlengen hoogstens het terugverdienmodel. Aangezien de ontheffing wordt aangevraagd tot 2050 is met een levensduur van dertig jaar van een windturbine genoeg tijd hierin voorzien.

Ad 3) Volgens vaste jurisprudentie van de Afdeling volgt uit het systeem van ontheffing verlening, zoals neergelegd in de Wet milieubeheer (thans: de Wabo) en de Awb, dat in beginsel op de aanvraag moet worden beslist zoals die is ingediend en bekendgemaakt. Bij toepassing van de uniforme openbare voorbereidings-procedure van de Awb is het na het ter inzage leggen van de aanvraag en het ontwerp van het besluit, behoudens uitzonderingen, niet meer geoorloofd de aanvraag nog te wijzigen en aan te vullen. Uitzonderingen zijn alleen toelaatbaar als vaststaat dat derden niet zijn benadeeld.

Ad 4) Indien sprake is van een bedrijfsovername of andere rechtsopvolgers dan kunt u een verzoek indienen om de ontheffing op naam te zetten van de rechtsopvolger, daarop wordt besloten (dit is een besluit waartegen bezwaar en beroep via Awb openstaat) waarna het nieuwe bedrijf de beschikking krijgt over de ontheffing.

Conclusie zienswijze

U sluit uw zienswijze af met het verzoek de monitoringsverplichting te schrappen. Zoals hierboven betoogd passen wij het besluit hierop niet aan. De monitoringsverplichting blijft in het definitieve besluit gehandhaafd. Ter onderbouwing van de monitoring is in de paragraaf Cumulatie een alinea met betrekking tot zilvermeeuwen toegevoegd.

Voor de andere onderdelen van de zienswijzen zoals het verzoek voor het verlengen van de geldigheidsduur van de ontheffing en het verzoek voor de wijziging van rechtsopvolgers wordt het besluit niet aangepast.

² www.vastelastenbond.nl

D. Conclusies

D1. Algemeen

Omdat er geen andere bevredigende oplossing bestaat, de werkzaamheden nodig zijn in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten en de activiteiten niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de in de aanvraag genoemde vogelsoorten, besluiten wij de gevraagde ontheffing onder oplegging van voorschriften (onderdeel 1) te verlenen.

D2. Overige wet- en regelgeving

Bij de beoordeling van onderhavige aanvraag zijn andere aspecten dan gerelateerd aan de Wet natuurbescherming, hoofdstuk 3 soorten en de daarbij behorende regelgeving niet betrokken. Mogelijk zijn er voor de werkzaamheden waarop de aanvraag betrekking heeft nog andere bepalingen van toepassing. Wij wijzen u erop dat het kan zijn dat voor het uitvoeren van werkzaamheden tevens een vergunning en/of ontheffing en/of meldingsplicht vereist kan zijn op grond van andere hoofdstukken van de Wet natuurbescherming.

.

Bijlage 1

Selectiemethodiek vogelslachtoffers in windparken t.b.v. ontheffing art. 3.1 lid 1 Wnb

Stap 1: Selectie van vogelsoorten die redelijkerwijs als aanvaringsslachtoffer in Nederland verwacht mogen worden (stap voor het verwijderen van 'landelijke incidenten').

- 1a- Input Nederlandse avifauna (521 soorten, per 1 januari 2019)
- 1b – Selectie 218 soorten dwaalgasten die afgelopen 5 jaar gemiddeld ≤ 10 x /jaar in Nederland zijn waargenomen, zonder dat Nederland een onderdeel vormt van de functionelejaarcyclus fase. (hieronder valt bijvoorbeeld wel de sneeuwuil, maar niet de oehoe, omdat laatstgenoemde soort in Nederland jaarlijks tot broeden komt).
- 1 c - Selectie. 32 zeldzame soorten die afgelopen 5 jaar gemiddeld < 100 x / jaar in Nederland zijn waargenomen, waarvan het voorkomen zeer verspreid is en zonder dat Nederland een onderdeel vormt van de functionele jaarcyclus fase.
Resultaat is een landelijke groslijst van **271 soorten** die talrijk genoeg zijn om redelijkerwijs ergens in Nederland aanvaringsslachtoffer te kunnen worden en lokaal meer dan incidenteel (soorten 1a (521) minus soorten 1b (218) minus soorten 1c (32)).

Stap 2A: Selectie van vogelsoorten die redelijkerwijs als aanvaringsslachtoffer onder lokale vogels in het plangebied in de gebruiksfase van het windpark verwacht mogen worden .

- 2A.a – Input Landelijke groslijst met 271 soorten (zie resultaat stap 1).
- 2A.b – Selectie wegstrepen van soorten die afgelopen 5 jaar niet of nauwelijks (gemiddeld ≤ 10 ex/jaar) in het plangebied aanwezig waren, omdat:
* de soort geen sterke binding heeft met het habitattype(n) dat in het plangebied voorkomt (b.v. zeevogels die niet of zelden boven land aanwezig zijn), of;
* de soort landelijk (zeer) schaars en verspreid voorkomt en hooguit incidenteel in het plangebied.
Aantallen aanvaringsslachtoffers voor soorten die in deze stap afvallen komen in zulke lage aantallen voor dat slachtoffers in het geplande windpark niet voorzien zijn.
- 2A.c – Selectie wegstrepen van soorten die een duidelijke binding hebben met het plangebied maar waarvan de kans op aanvaring zeer klein is, omdat:
*het vogels betreft die in de broedtijd sterk aan een specifiek habitat gebonden zijn en niet op risicovolle hoogte rondvliegen, of;
*het vogels betreft die buiten de broedtijd weinig risicovolle vliegbewegingen ten aanzien van windparken hebben.
Voor soorten die in deze stap worden weggestreept is de aanvaringskans dermate klein dat sterfte in het geplande windpark niet voorzienbaar is.

Onder **24 lokale vogelsoorten** worden gedurende de looptijd van het project een of meer slachtoffers voorzien in de gebruiksfase van Windturbines Damen Shipyards. Voor deze soorten is de sterfte als gevolg van het project voorzienbaar en wordt aanbevolen om ontheffing van verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1 lid 1 van de Wet natuurbescherming voor het project aan te vragen .

Stap 2B: Selectie van vogelsoorten waarvan aanvaringsslachtoffers onder vogels op seizoenstrek in de gebruiksfase van het windpark in het plangebied voorzienbaar zijn.

2B.a – Input Landelijke groslijst met 271 soorten (zie resultaat stap 1).

2B.b Wegstrepen van soorten die afgelopen 5 jaar niet of slechts in kleine aantallen (gemiddeld < 1000 ex/jaar) op seizoenstrek over de desbetreffende regio gevlogen zijn, omdat:

*het soorten zijn die überhaupt niet of nauwelijks (over Nederland) trekken, of;

* het soorten zijn die hoofdzakelijk over andere delen van Nederland trekken

Soorten die in deze stap worden weggestreept trekken in zulke lage aantallen over de regio waarin het plangebied ligt dat slachtoffers in het geplande windpark niet voorzienbaar zijn.

Resultaat is een lijst van **126 soorten** die redelijkerwijs gedurende de looptijd van het windpark (25 jaar) aanvaringsslachtoffer in het plangebied verwacht mogen worden. Voor deze soorten is de sterfte als gevolg van het project voorzienbaar en wordt aanbevolen om ontheffing van verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1 lid 1 van de Wet natuurbescherming voor het project aan te vragen (soorten 2a minus soorten 2b minus soorten 2c minus soorten 2d)

Bijlage 2 sterfte vogels op seizoenstrek

Tabel 2 Voorziene sterfte onder vogels op seizoenstrek (aantal exemplaren per jaar) in de gebruiksfase van Windpark Damen Shipyards

Soort	Variant	Additionele sterfte (per jaar)	Populatie- grootte (in ex.)	Adult e sterfte	Jaarlijkse natuurlijke sterfte	1%- mortaliteits- norm
Rotgans	beide	<1	200.000	0.10	20.000	200
Brandgans	beide	<1	770.000	0.09	69.300	693
Grote Canadese Gans	beide	<1	52.100	0.28	14.380	144
Grauwe Gans	beide	<1	610.000	0.17	103.700	1.037
Toendrarietgans	beide	<1	160.000	0.17	27.360	274
Kleine Rietgans	beide	<1	63.000	0.17	10.773	106
Kolgans	beide	<1	1.200.000	0.28	331.200	3.312
Eider	beide	<1	976.000	0.18	175.680	1.757
Grote Zee-eend	beide	<1	450.000	0.16	72.000	720
Zwarte Zee-eend	beide	<1	550.000	0.22	119.350	1.194
Middelste Zaagbek	beide	<1	170.000	0.18	30.600	306
Bergeend	beide	<1	300.000	0.11	34.200	342
Topper	beide	<1	310.000	0.52	161.200	1.612
Slobeend	beide	<1	40.000	0.42	16.800	168
Smient	beide	<1	1.500.000	0.47	705.000	7.050
Wilde Eend	beide	<1	4.500.000	0.37	1.678.500	16.785
Pijlstaart	beide	<1	60.000	0.34	20.220	202
Wintertaling	beide	<1	500.000	0.47	235.000	2.350
Fuut	beide	<1	290.000	0.25	72.500	725
Houtduif	beide	<1	1.000.000	0.39	393.000	3.930
Gierzwaluw	beide	<1	1.000.000	0.19	192.000	1.920
Koekoek	beide	<1	1.000.000	0.33	325.000	3.250
Wateral	beide	<1	100.000	0.50	50.000	500
Waterhoen	beide	<1	2.700.000	0.38	1.017.900	10.179
Meerkoet	beide	<1	1.750.000	0.30	523.250	5.233
Roodkeelduiker	beide	<1	150.000	0.16	24.000	240
Blauwe Reiger	beide	<1	263.000	0.27	70.484	705
Lepelaar	beide	<1	11.300	0.17	1.921	19
Jan-van-gent	beide	<1	500.000	0.08	40.500	405
Aalscholver	beide	<1	120.000	0.12	14.400	144
Scholekster	beide	<1	820.000	0.12	98.400	984
Kluut	beide	<1	73.000	0.22	16.060	161
Zilverplevier	beide	<1	250.000	0.14	35.000	350
Goudplevier	beide	<1	500.000	0.27	135.000	1.350
Bontbekplevier	beide	<1	73.000	0.23	16.644	166
Kievit	beide	<1	5.500.000	0.30	1.622.500	16.225
Regenwulp	beide	<1	190.000	0.11	20.900	209
Vulp	beide	<1	700.000	0.26	184.800	1.848
Grutto	beide	<1	160.000	0.06	9.600	96
Rosse Grutto	beide	<1	120.000	0.29	34.200	342
Steenloper	beide	<1	100.000	0.14	14.000	140
Kanoet	beide	<1	450.000	0.16	71.550	716
Kemphaan	beide	<1	1.000.000	0.48	476.000	4.760
Drieteenstrandloper	beide	<1	120.000	0.17	20.400	204
Bonte Strandloper	beide	<1	1.330.000	0.26	345.800	3.458
Oeverloper	beide	<1	1.500.000	0.16	234.000	2.340
Keep	beide	<1	1.000.000	0.41	411.000	4.110
Vink	beide	<1	1.000.000	0.41	411.000	4.110
Groenling	beide	<1	1.000.000	0.58	587.000	5.570
Kneu	beide	<1	1.000.000	0.63	629.000	6.290
Grote Barmstij	beide	<1	1.000.000	0.58	575.000	5.750
Kruisbek	beide	<1	1.000.000	0.54	537.000	5.370
Putter	beide	<1	1.000.000	0.63	629.000	6.290
Sijs	beide	<1	1.000.000	0.54	539.000	5.390
Sneeuwgors	beide	<1	100.000	0.37	37.000	370
Rietgors	beide	<1	1.000.000	0.48	458.000	4.580

Witgat	belde	<1	1.000.000	0,16	156.000	1.560
Zwarte Rutter	belde	<1	60.000	0,26	15.600	156
Groenpootrutter	belde	<1	190.000	0,26	49.400	494
Tureluur	belde	<1	200.000	0,26	52.000	520
Houtsnip	belde	<1	10.000.000	0,39	3.900.000	39.000
Watersnip	belde	<1	2.500.000	0,39	975.000	9.750
Drieteenmeeuw	belde	<1	6.600.000	0,12	778.800	7.788
Kokmeeuw	belde	<1	3.700.000	0,10	370.000	3.700
Dwergmeeuw	belde	<1	72.000	0,10	7.200	72
Zwartkopmeeuw	belde	<1	50.000	0,16	8.000	80
Stormmeeuw	belde	<1	1.200.000	0,14	168.000	1.680
Kleine Mantelmeeuw	belde	<1	325.000	0,09	28.275	283
Zilvermeeuw	belde	<1	1.300.000	0,12	156.000	1.560
Grote Mantelmeeuw	belde	<1	330.000	0,07	23.100	231
Zwarte Stern	belde	<1	500.000	0,15	75.500	755
Visdief	belde	<1	640.000	0,10	64.000	640
Noordse Stern	belde	<1	1.000.000	0,10	100.000	1.000
Grote Stern	belde	<1	166.000	0,10	16.932	169
Brutne Klekandier	belde	<1	100.000	0,26	26.000	260
Sperwer	belde	<1	500.000	0,31	155.000	1.550
Torenvalk	belde	<1	100.000	0,31	31.000	310
Kauw	belde	<1	1.000.000	0,31	306.000	3.060
Zwarte Kraai	belde	<1	1.000.000	0,48	480.000	4.800
Goudhaan	belde	<1	1.000.000	0,85	851.000	8.510
Vuurgoudhaan	belde	<1	1.000.000	0,85	851.000	8.510
Pimpelmees	belde	<1	1.000.000	0,47	468.000	4.680
Koolmees	belde	<1	1.000.000	0,46	458.000	4.580
Boommeeuw	belde	<1	500.000	0,40	200.000	2.000
Veldleeuwerik	belde	<1	1.000.000	0,49	487.000	4.870
Oeverzwaluw	belde	<1	1.000.000	0,70	700.000	7.000
Boerenzwaluw	belde	<1	1.000.000	0,63	626.000	6.260
Huiszwaluw	belde	<1	1.000.000	0,59	590.000	5.900
Tijlfla	belde	<1	1.000.000	0,69	694.000	6.940
Fitis	belde	<1	1.000.000	0,54	540.000	5.400
Zwartkop	belde	<1	1.000.000	0,56	564.000	5.640
Tuinfluter	belde	<1	1.000.000	0,50	500.000	5.000
Braamsluiper	belde	<1	1.000.000	0,67	671.000	6.710
Grasmus	belde	<1	1.000.000	0,61	609.000	6.090
Sprinkhaanzanger	belde	<1	1.000.000	0,53	530.000	5.300
Spotvogel	belde	<1	1.000.000	0,50	500.000	5.000
Bosnietzanger	belde	<1	1.000.000	0,53	530.000	5.300
Kleine Kerkel	belde	<1	1.000.000	0,53	530.000	5.300
Rietzanger	belde	<1	1.000.000	0,78	776.000	7.760
Winterkoning	belde	<1	1.000.000	0,68	681.000	6.810
Spreeuw	belde	<1	1.000.000	0,31	313.000	3.130
Beltjster	belde	<1	100.000	0,58	58.000	580
Merel	belde	<1	1.000.000	0,35	350.000	3.500
Kramsvogel	belde	<1	1.000.000	0,59	590.000	5.900
Zanglijster	belde	<1	1.000.000	0,44	437.000	4.370
Kopervlek	belde	<1	1.000.000	0,57	570.000	5.700
Grote Lijster	belde	<1	1.000.000	0,38	379.000	3.790
Grauwe Vliegenvanger	belde	<1	1.000.000	0,51	507.000	5.070
Roodborst	belde	<1	1.000.000	0,58	581.000	5.810
Nachtegaal	belde	<1	1.000.000	0,54	537.000	5.370
Blauwborst	belde	<1	1.000.000	0,34	340.000	3.400
Bonte Vliegenvanger	belde	<1	1.000.000	0,53	530.000	5.300
Gekraagde Roodstaart	belde	<1	1.000.000	0,62	620.000	6.200
Paapje	belde	<1	1.000.000	0,53	530.000	5.300
Roodborsttaputt	belde	<1	1.000.000	0,68	681.000	6.810
Taputt	belde	<1	1.000.000	0,54	540.000	5.400
Heggenmus	belde	<1	1.000.000	0,53	527.000	5.270
Ringmus	belde	<1	1.000.000	0,57	567.000	5.670
Gele Kwikstaart	belde	<1	1.000.000	0,47	467.000	4.670
Noordse Kwikstaart	belde	<1	500.000	0,47	233.500	2.335
Grote Gele Kwikstaart	belde	<1	100.000	0,47	46.700	467
Witte Kwikstaart	belde	<1	1.000.000	0,52	515.000	5.150
Boompieper	belde	<1	1.000.000	0,58	580.000	5.800
Graspieper	belde	<1	1.000.000	0,46	457.000	4.570
Oeverpieper	belde	<1	100.000	0,46	45.700	457
Waterpieper	belde	<1	100.000	0,46	45.700	457